

ВАЛЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДІТЕЙ З ДЦП

ЧЕПУРНА ОЛЬГА МИХАЙЛІВНА

Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка

Оптимізація шкільного навчання дітей-інвалідів з церебральною патологією актуальною проблемою на Україні, особливо в період реформування шкільного навчання. Цей досі мало вивчений напрямок педагогіки є одним з аспектів сучасної педагогічної науки, головним чином, спрямованої на гуманізацію, індивідуальний підхід, диференційовану оцінку знань, підвищення відповідальності педагога за рівень опанування дитиною знаннями.

До недавнього часу реабілітації цієї категорії в Україні приділялося не дуже багато уваги. Зараз така робота ведеться як науковцями так і практикуючими реабілітологами. Дещо менша увага приділяється навчанню таких дітей.

Психіка дітей з церебральною патологією, навіть, якщо вони мають збережений інтелект, має свої специфічні особливості. Такі діти, більше ніж звичайні, потребують гуманістичного підходу через свою вразливість та особливе сприймання світу та себе в ньому.

В пошуках більш оптимістичного підходу до навчального процесу дітей з ДЦП ми вважаємо доцільним звернутися до досить нового напрямку педагогічної науки – педагогічної валеології, започаткованого російським науковцем доктором педагогічних наук - Л.Г.Татарниковою.

В шкільному періоді особливої актуальності набувають умови процесу навчання, який в нашій країні, на жаль є «здоров'я витратним», а також не розвиває, а через існуючі умови навчання (велика наповнюваність класів, певні традиційний авторитарний підхід та ін.), пригнічує природний потяг дитини до пізнання. Система освіти, в зв'язку з цим, потребує перегляду основних форм навчання. Педагогічна валеологія займається створенням альтернативної системи навчання, яка б мала яскраво виражений валеологічний напрямок.

В основу педагогічної валеології покладено ідеї концепції єдиного закономірного світового процесу, так як вони найбільш адекватні сучасній антропокосмічній картині світу, герметичній філософії. Це дозволяє синтезувати наукові дослідження теорії здоров'я в єдину систему, побудувати логіку валеологічного навчання, враховуючи його універсальні характеристики і спроектувати модель навчання, що забезпечить цю універсальність.

Основне призначення педагогічної валеології як наукового напрямку в системі гуманітарної освіти полягає в тому, щоб започаткувати екзистенціальне мислення в різних суб'єктах соціуму, сформувати здібності та уміння приймати соціальній практиці найбільш ефективні з точки зору природної моральності рішення, адекватні особистісно-енергетичним запитам середовища, дозволяють привести в дію механізми розвитку особистості, повноцінно використати можливості мікросередовища і соціальних інститутів в забезпеченні здоров'я та якості життя.

Теорія пізнання через радість і комфорт, переростаючи в радість пізнання, значить не руйнуючи особистості, власне була притаманна концепціям сучасних педагогів (Сухомлинський, Макаренко), але під впливом соціальної ідеології

втратила свої основні характеристики, тепер потребує відродження та запровадження в життя.

Для запровадження в освітню практику валеологічної моделі навчання потрібні, насамперед, педагогічні кадри, причому такі, котрі б самі володіли валеологічним мисленням та відповідною культурою. Тому, формування валеологічної культури в педагогів, що працюють з дітьми з ДЦП є важливим питанням, що потребує наукового дослідження.

Валеологічну культуру індивіда можна визначити як систему життєвих цінностей, що спирається на знання про сутність здоров'я і регулює поведінку людей в процесі життєдіяльності.[1]

Валеологічна культура – це частина загальнонародської культури і її виховання в системі цінностей сучасної людини, дійсно важко переоцінити.

Людина несе відповідальність за здійснення унікального змісту свого життя, і відчуває вакуум, якщо потяг до здобуття змісту лишається нереалізованим.

Вчені, що працюють в валеологічному напрямку, визначають валеологію як психолого-педагогічну науку про прагнення особистості до духовного підйому [1,2]. Ми розуміємо, що людина є духовною в тій мірі, в якій вона діє згідно моральних цінностей людського суспільства. Однак, важко говорити про духовність в суспільстві, що мало неправильні моральні цінності протягом практично трьох поколінь. Тому для нас актуальності набуває визначення духовності, дане М. Фуко в книзі «Герменевтика суб'єкта»: це «той пошук та практична діяльність, той досвід, через який суб'єкт відчуває в собі зміни, необхідні для досягнення істини». Орієнтуючись на ці взірці, людська особистість дійсно спроможна підвищити свій духовний рівень. А чим більше буде таких особистостей в суспільстві, тим вищим буде рівень духовності суспільства. При цьому особистість, яка володіє валеокультурою, володіє мистецтвом жити, зберігаючи оптимальний рівень здоров'я, творчу активність і довголіття, безперервно самовдосконалюється та відповідно творчо самореалізується в своїй професійній діяльності.

Валеологічний підхід дозволить розробити нову модель навчального процесу дітей з церебральною патологією, в якій передбачається тісна співпраця психологів, педагогів, реабілітологів, дефектологів в умовах спеціалізованого закладу, де водночас дитина буде навчатися та підвищувати рівень свого здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Татарникова Л. Педагогическая валеология. Генезис, тенденции развития. – СПб: Петроградский и К, 1997 – 416.
2. Татарникова Л. Валеологические основы структурирования функциональных взаимосвязей образовательных систем. – СПб: СПбГУПМ – 2000.

THE VALEOLOGICAL ASPECT OF OPTIMIZATION OF TEACHING CHILDREN WITH CEREBRAL PATHOLOGY OLGA CHEPURNAYA

Sumy State Pedagogical University named after Makarenko

The valeological approach to the process of teaching children with cerebral pathology will enable to form a new model of upbringing such children. This model will allow to make more comfortable conditions for teaching and rehabilitation this helping the kids to improve their health and to acquire definite knowledge and skills.